

מילין קידין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֵתָא

חֵתָא דְאִתְּיָתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

גמילות חסדים - הלימוד ממדותיו של הקב"ה

בציציותיו של הנצרך לחסדיו, רק יגמול חסד עם כל אדם ללא חילוק [כמו שכתב בתורת משה חתם סופר (בראשית ד"ה ויתפרו) בשם חכם אחד, שאין לומר לעני בשעת דוחקו שמעשיו גרמו לו עניותו, אלא יש לעזור לו בלי שום התחשבנות, והלימוד הוא ממה שמצינו אצל אדם הראשון שחטאו גרם לו להתבייש בכך שהוא מחסר בגדים, ומכל מקום חס עליו הקב"ה והכין לו כתנות עור ללבושו].

גמילות חסדים לשם שמים ולא לשם גמול

בעומק הדברים נראה כי בא ללמדנו יסודות ועיקרים בהליכות מצוה רבה זו של גמילות חסד, וכפי שדרש בזה הגאון רבי שאול בראך ע"ה, שבכוונה גדולה הזהירו חכמינו ז"ל לקיים מצות גמילות חסדים באופן שמקיים הקב"ה, כי אם אדם עושה גמילות חסד עם חבירו יתכן שעושה זאת כדי להתנאות בעיני הבריות ולהתכבד בו, או שמצפה לתשלום גמול. על כן אמרו חז"ל שיש ללמוד מגמילות חסדים שעשה הקב"ה, כי עיקר המצוה שיעשנה באופן שלא יודע לשום אדם שעשאה ולא ייקרא שמו עליה, וזאת לומדים אנו מהקב"ה שקבר את משה רבינו ע"ה ולא כתב שמו, ככתוב 'ויקבור אותו' ולא נכתב מי הוא זה ואיזה הוא שקברו.

יגמול חסד אף עם מי שהרע כנגדו

אך לפי זה קשה מדוע בגמילות חסדים שבתחילת התורה כן כתב הקב"ה שמו כנאמר 'ויעש ה' אלקים

ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם (ג כא). אמרו חז"ל במסכת סוטה (יד.): דרש ר' שמלאי, התורה תחילתה גמילות חסדים, וסופה גמילות חסדים. תחילתה גמילות חסדים דכתיב 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', וסופה גמילות חסדים, דכתיב (דברים לד ו) 'ויקבור אותו בגי'. עוד איתא שם: אמר ר' חמא אמר ר' חנינא, מאי דכתיב (דברים יג ה) 'אחרי ה' אלקיכם תלכו', וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלא כבר נאמר (שם ד כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא', אלא הלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים דכתיב (בראשית ג כא) 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', אף אתה הלבש ערומים. הקב"ה ביקר חולים, דכתיב (שם יח א) 'וירא אליו ה' באלוני ממרא', אף אתה בקר חולים. הקב"ה ניחם אבלים דכתיב (שם כה יא) 'ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו', אף אתה נחם אבלים. הקב"ה קבר מתים דכתיב (דברים לד ו) 'ויקבור אותו בגי' אף אתה קבור מתים.

גמילות חסדים עם כל אדם

יש להבין דברי חכמים וחידותם מה באו ללמדנו מגמילות חסד שגמל הקב"ה. בפשטות ביארו בזה כי בא להורות לנו כי יש לגמול חסד עם כל אדם באשר הוא, כמו שהקב"ה גמל חסד הן עם אדם הראשון אחר שחטא והן עם אבי הנביאים משה רבינו ע"ה, וכן גם הרוצה להידבק במידותיו של הקב"ה אל לו לדקדק

המשך בעמוד הבא

שעמד על שינוי הלשון 'וילבישם'. ראוי היה שיאמר 'כתנות עור ללבוש', כענין שכתוב (שם כח כ) 'ובגד ללבוש'. אבל על דרך הפשט רצה לייחס פעולת ההלבשה אליו יתברך, להורות על אהבתו וחמלתו על יצוריו, שאף על פי שחטאו, לא זז מחבבן, והוא בעצמו השתדל בתיקונם ובגמילות חסדים].

נמצא כי שני לימודים למדנו מגמילות חסד שעשה הקב"ה, האחד, לגמול חסדים ללא שידע אדם אחר מזה, וללא שיתכבד על כך וייקרא שמו על מעשי החסד שלו. והשני, כי אף אם אירע שאי מי הרע במעשיו נגדו, לא יקפוץ ידו מהושיעו.

לאדם ולאשתו כתנות עור'. רק שכאן ישנו לימוד מוסר נוסף, שכן האדם ואשתו קודם החטא לא הוצרכו למלבוש כלל כי לא היה ערוה בעולם, וככתוב 'וילכו ערומים ולא יתבוששו'. ורק לאחר שעברו על ציווי ה' נאמר בהם 'וידעו כי ערומים הם'. ולמרות שהצורך במלבוש נעשה כי עברו על רצונו יתברך, גמל הקב"ה חסד איתם והלבישם. מטעם זה במעשה גמילות חסד זו נכתב בכוונה שמו של הקב"ה, ללמד לכל אדם, שגם אם אירע שחברו פעל רעה במעשיו נגדו ומחמת זה נצרך אותו החבר לחסד, אף על פי כן בל ישיב ידו מלהושיע אותו בצרתו.

[מעין זה כבר כתב רבינו בחיי (בראשית ג כא)

מִלְתָּא דְפְלִיאָה

בתחילת התורה נרמז השפעת המועדים לכל השנה

סמוך ונראה לסיומם של הימים הנעלים שעברו עלינו פותחים תיכף בתחילת התורה, והרי בתורה נרמז כל תהלוכות העולם, ובוודאי גם כל תהלוכות בני ישראל, ולכך תיכף בתחילה רמזה לנו התורה על הזמן שאנו עומדים בו אחר הימים הטובים שעברו עלינו. והדבר נרמז בסדר הפרשיות הראשונות, שסופי תיבות 'בראשית נח לך' עולה חת"ך. וכן חוזר ונשנה הדבר גם בסדר החדשים הראשונים, ראשי תיבות של החדשים 'תשרי חשון כסלו' עולה גם כן שם חת"ך, והוא השם הממונה על הפרנסה כדאיתא בדברי האריז"ל^א. ובא לרמז, שהשפעת הפרנסה המגיעה ויורדת במועדים בחודש תשרי נמשכת והולכת.

שמחה סגולה לפרנסה

עצה טובה למדונו רבותינו כיצד בידינו להמשיך ההשפעה, כאשר אמר הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זי"ע שעצבות מקלקלת את הפרנסה, ולכן יראה כל אדם שיהיה בשמחה. ונרמז הדבר בתורה, שסופי תיבות 'והיית אך שמח' הם 'חת"ך', שהוא השר הגדול של פרנסה^ב. ובכלל דבריו, שמהימים שנכתב בהם 'והיית אך שמח' נמשך לכל השנה פרנסה ע"י שם חת"ך, והדרך להמשיך זאת הוא על ידי שהאדם בשמחה^ג.

המורם מכל אלו דברות הקודש, לעורר את האדם לבל יפול לתרדמת הזמן, אלא יתבונן וישכיל בימים אלו להמשיך את השפע היורד במועדים ולא יקלקל חלילה שלא יגרמו מעשיו להפסקת השפע, שהרי לא לחינם נרמז לנו השפעתם בתחילת התורה בדווקא.

א. וכמו שכתב הגר"א בביאורו לספרא לצניעותא (פ"ה) כי כל מה שהיה והיה עד עולם הכל כלול בתורה מ'בראשית' עד 'לעיני כל ישראל'.
 ב. ראה בפרי עץ חיים (שער הזמירות פ"ה): 'פותח את ידך' וכו', ובסופי תיבות תכווין לשם חת"ך והוא שם קדוש ונורא ונקרא שם הפרנסה בין המקובלים. וראה בערכי הכנויים לר"י צמח (אות ח"ת): חת"ך, שם זה הוא שם הפרנסה, ונקרא כן מפני שחותך מזון מזעיר אנפין וזן למלכות, ויוצא מסופי תיבות 'פותח את ידך' שסופי תיבות חת"ך, ועולה כמנין 'ומשביע'.
 ג. פרפראת נאה אמר בזה האמרי חיים מו"ז'ניץ זי"ע (ויקרא) דכתיב 'ואש המזבח תוקד בו' (ויקרא ו ב), ונודע דמידת שמחה סגולה לפרנסה כמו שכתבו בספרים כי 'והיית אך שמח' סופי תיבות חת"ך שם הפרנסה, ועולה יפה פירוש הפסוק 'ואש' ראשי תיבות 'והיית אך שמח', כשיש שמחה נעשה 'המזבח' זוכין לשולחן דהיינו לפרנסה.
 ד. ואף שקשה לו לאדם להיות בשמחה כל זמן שאין הפרנסה שרויה במעונו, מכל מקום יתחזק בעצמו להסיח דעת ממחסורו ולשמח בחלקו, וכמו שאמר בעל האמרי אמת מגור ע"ה לחסיד שהתאונן בפניו איך יוכל לשמוח כאשר הוא מחוסר פרנסה, והשיב לו רבו שכל טירחה ראויה כדי לזכות לפרנסה, וכמאמר העולם 'מה לא עושים בשביל פרנסה'.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

חטא אדם הראשון נגרם ע"י שלא קידשו עצמם במותר להם

יושבים על התורה ועל העבודה, לאכול מפריה ולשבוע מטובה, וכי מה יש לאדם הראשון לעשות כל היום, מלאכי השרת צולים לו בשר ומסננים לו יין (סנהדרין נט:), כל העולם שירת את אדם הראשון, מה נותר להם לעשות במשך כל היום - אכלו מהפירות.

אבל זאת הרגיש הנחש בדברי האשה כי אין אצלם מושג של קדש עצמך במותר לך, בעץ הדעת אנחנו לא נוגעים, אבל מפירות העצים האחרים אנחנו אוכלים. כשאמרה לו ככה, שלא מקפידה למעט באכילה גם במותר, היא לא יודעת את היסוד הגדול בעבודת ה' שמי שאוכל יותר מדאי מהמותר, סופו לאכול גם מהאסור, אם כן יכול הוא לפתות אותה גם באיסור עצמו.

הדרך לזכות לתורה היא 'קדש עצמך במותר לך'

ממשיך הרב מקוז'גלוב לבאר בזה את דברי המדרש (שמו"ר כח א) 'לקחת מתנות באדם' (תהלים סח יט), שהתורה ניתנה במקח ובמתנה, ולכאורה קשה, מה שייך מקח בתורה, מה יכול האדם לתת לקדוש ברוך הוא בעד התורה. ונראה, שזה עניין 'קדש עצמך במותר לך', שהוא משל האדם כי אינו חייב בכך, ולפי מה שהאדם מקדש עצמו במותר לו כך זוכה לתורה.

ויכוח הנשמה והגוף כויכוח משה רבינו ויתרו

בדבריו יש לפרש כיצד ניתן לחבר בין הנשמה לבין הגוף, מהו החיבור שיכול להיות ביניהם, הם הרי כמו שנים שמסוכסכים ביניהם וצריך לעשות ביניהם פשרה.

והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלקים ויאמר אל האשה אף כי אמר אלקים לא תאכלו מכל עץ הגן. ותאמר האשה אל הנחש מפרי עץ הגן נאכל (ג א-ב).

אומר הרב מקוז'גלוב ע"ה בספרו ארץ צבי (בראשית תרפ"ז ד"ה והנחש), שכאשר בא הנחש לפתות את חוה לאכול מעץ הדעת, אמר לה, הקב"ה אמר לכם 'לא תאכלו מכל עץ הגן'. אומרת לו חוה, לא, הקב"ה אמר 'מפרי עץ הגן נאכל' ורק מעץ הדעת טוב ורע לא נאכל.

שואל הרב מקוז'גלוב ע"ה, למה הנחש אמר דברים לא נכונים, הרי הוא יודע שהקב"ה אמר מכל פרי עץ הגן אכל תאכל ורק מעץ הדעת לא לאכול, אם רוצה לשכנע אותה לאכול, יכול לומר לה מיד, שהסיבה שהקב"ה אמר לכם לא לאכול מעץ הדעת היא, כי אם תאכלו תהיו כאלוקים יודעי טוב ורע ולכן לא רצה הקב"ה שתאכלו מזה. למה לו כל הדיון המיותר לכאורה.

כששמע הנחש שאינם מקדים המותר הבין שיוכל להחטיאם

אלא, כשהנחש בא לפתות את חוה חיפש נקודת תורפה שבה הוא יכול לתפוס אותה, הוא ידע טוב, כי אם יגיד לה תאכלי מעץ הדעת, היא לא תשמע לו. כמו שאם היצר הרע יגיד לאדם אל תתפלל, הוא הרי לא ישמע לו, הוא רק אומר לו תתפלל מאוחר וכדומה.

ולכן בא וחקר אצלה בעניין שאר אילנות הגן, ברגע ששמע שהיא אומרת 'מכל עץ הגן נאכל' הבין הנחש כי לא מכירה את המושג 'קדש עצמך במותר לך', באמרה כי הקב"ה אמר מכל פרי עץ הגן נאכל, הרי כשהיו בגן עדן היו כל היום

ה. רבי אריה צבי פרומר זצ"ל. היה ראש ישיבת חכמי לובלין של רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, התעלה במעלות קדושים במלחמת העולם השנייה, הי"ד.

רבינו ולהתעלות למדרגות רמות ונשגבות, או שמא הגוף שלא מבין, שחושב שלעמוד כל היום במדרגה כזאת זה מסכנות, שמגיע בתואנות שונות כי קשה הדבר ואינו בר השגה. אם כן מה יעשה האדם ויחיה. העצה היחידה היא, לעשות פשרה בין הגוף לנשמה.

התורה משיבה את הנפש שתשכון יחד עם הגוף

אך לפי דברי הרב מקוויז'גלוב נוכל להבין, אכן יסוד היסודות של אדם שרוצה להגיע שכל השאיפות שלו יהיו לשם שמים - יעסוק בתורה, אדם שלומד מתקיים בו 'תורת ה' תמימה משיבת נפש', שהתורה משיבה את הנפש שתשכון יחד עם הגוף, זה כוחה של התורה שהיא ממעטת בגוף של האדם, ומחברת את הגוף עם הנשמה. הכיצד פועלת התורה בגופו של אדם, ע"י שנוהג בדרך התורה ומקדש עצמו במותר לו - לא לדבר דבר שלא צריך, אם אתה לא יודע אם הדיבור הזה טוב או לא - מנע עצמך. יהיה קשה פעם ראשונה ושניה, אבל אחר כך כשמתרגלים כבר אפשר להימנע. כן הדבר בקדושת העיניים - לא לראות מה שלא צריך. לקדש את עצמו ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, כפי שכתב בתיקוני הזוהר (דף ד:): 'זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור' (שמות ג טו) 'שמי' עם י"ה זה שס"ה, 'זכרי' עם ו"ה זה רמ"ח, זה שמו של הקב"ה בתוך האדם ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, שבכל מצוה שמקיים זוכה להשראת השכינה באיבר שכנגד המצוה. וכשמקדש את עצמו ממעט כוח הגוף ומקדשו ואז יכול הגוף לשכון יחד עם הנשמה, או אז זוכה להשראת השכינה שהיא שמו של הקב"ה הן בנשמתו והן בגופו.

פשרה זו שבין הנשמה לגוף ניתן להבין באמצעות הויכוח שהיה בין משה רבינו לחותנו יתרו (שמות יח טז-יח), יתרו אומר למשה רבינו, 'מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בוקר עד ערב וגו' נבול תבול גם אתה גם העם הזה'. שמעתי ממור אבי ע"ה בשם המקובלים, מה היה הוויכוח בין יתרו למשה רבינו. כי משה רבינו רצה להרים את בני ישראל למדרגה גבוהה מאוד שיהיו כמותו, כמו שכתוב (שם יט יד) 'ירד משה מן ההר אל העם', כי רצה להעלות אותם למדרגה גבוהה שכל העם יעמדו עליו מן הבוקר עד הערב ויקבלו קדושה ממנו, וכך יהיו במדרגה כמותו. וכך ביאר בעל תשואות חן זלה"ה שמשה רבינו רצה להגביה את בני ישראל למעלה מן הטבע שיזכו למדריגה גבוהה בזכותו, ולכן היה שופט אותם בעצמו כדי לקרבם אליו. אך יתרו שהיה גוי וכומר לעבודה זרה לא הבין את זה, ואמר, מסכנים הם, כל היום עומדים.

משה רבינו רצה שיהיו במדרגה כמותו, יתרו כל הזמן מנסה לשכנעו להוריד מרצון זה ולא לעשות כך, זה יותר מדי בשבילם, זה כבוד עליהם. ואכן מיד שתמה יתרו על מעשי משה נחלש משה ממדרגתו, ולא היה בו כוח להגביה את בני ישראל אליו, ולכן הוצרך למנות שופטים לעם שיסייעו לו בעבודתו, אבל כדי שלא יקרה שוב דבר זה שיפריע אותו יתרו מדביקותו שילח אותו לארצו, כדי שלא יוסיף לשאול שאלות ולהפריע לו מהנהגתו.

זהו אפוא תמצית הוויכוח בין יתרו למשה רבינו ע"ה. ניתן לומר כי כדבר הזה מתדיינים הנשמה והגוף ומתווכחים מי יגבר, האם הנשמה שרוצה יראת שמים, הנשמה שרוצה לעמוד ליד משה

ו. וראה גם בשיח שרפי קודש (יתרו): וכן אמר הגה"ק מרן מפרשיסחא זצוקלה"ה על הכתוב 'וישמע משה לקול חותנו וכו', היינו שאמר אליו משה רבינו ע"ה עתה שנתת לי עצה בדבר השופטים אעשה כעצתך, אכן יותר לא תאמר לי עצות, וזהו שכתוב 'וישלח כו' אל ארצו' שלא יתן לו עצה בשום ענין עוד. ז. וכבר איתא מהאריז"ל (ספר הליקוטים שיר השירים סי' ח ועוד): מלת 'מצוה' היא שם הוי"ה, כזה, כי 'מץ' בא"ת ב"ש י"ה, והוא שם נסתר, אמנם ו"ה הוא נגלה, ו"ה ממצוה. וזהו סוד מ"ש בזוהר ד' מיני שלהביות הנר, ב' נגלים וב' נסתרים. וגם הם רמוזים בנר 'מ"צ-ו"ה', הנגלים הם גוף ונפש שהם חומרניים, והנסתרים הם רוח ונשמה.

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה' על סדר הפרשה

שתי יצירות באדם

מצוה בפועל, ועל כך הוא עיקר קבלת שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא.

בריאת היצר הרע כדי שלא יהיה נהמא

דכיסופא

והרי כל סיבת בריאת האדם בעולם הזה היא כדי שיוכל לקבל שכרו בלי בושת פנים, שלפיכך ירדה הנשמה לעולם השפל כדי שתזכה בכוח מעשיה ולא בבחינת מתנה, ומטעם זה ניתן יצר הרע באדם כדי שיהיה ראוי לקבלת שכר טוב לעתיד, וקיום מצוות עשה לבדם אין בהם כל כך התגברות על היצר, ולכן השכר עבורם יש בו קצת בחינת מתנה לאדם, ודוקא ההתגברות על היצר הרע המסית את האדם למלאות תאוותיו האסורות, הוא המזכה את האדם בשכר האמיתי על שעומד בניסיון כנגד טבעו.

חיזוק לדברים מופיע כאור יום בדברי רבינו הקדוש **רבי אלימלך מליזענסק ז"ע** (נועם אלימלך ויחי ד"ה א"י ויחי) ואלו הם דבריו: עיקר קבלת שכרינו הוא מצד שהבורא יתברך שמו נתן בנו יצר הרע המסית אותנו בכל עת ורגע ומתגבר עלינו להתאוות תאוה ולהרהר חלילה בעבירה וכל יצר מחשבותיו רק רע כל היום. והאדם עומד כנגדו ובתחבולות יעשה מלחמה נגדו להזהר ולהשמר מכל דבר רע מחניפות ושקרים וליצנות ולשון הרע ותאוות והרהורים והדומה להם, לזה צריך מלחמה ועבודה רבה לשבר כח התאוות היצר הרע וזהו עינוי וסיגוף גדול על ידי זה הקדוש ברוך הוא מקדשו ומטהרו כאילו עשה מצוה, כי על ידי המצות אנו מתקדשים ומתטהרים כאמור 'אשר קדשנו במצותיו'.

תכלית היצר הרע כדי שיתגבר עליו

האדם

נמצא אם כן שגם היצר הטוב וגם היצר הרע שניהם מלאכים שנשלחו לאדם כדי לסייע אותו בעבודת בוראו, היצר הטוב שליחותו לקרב את האדם לקיום המצוות, והיצר הרע שליחותו להסית את האדם לרע כדי שיתגבר עליו האדם ויזכה לשכר טוב לעתיד לבוא. ועל כך דרשו חז"ל 'וייצר'

וַיִּצַר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאָפִיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה (ב'ז). רבותינו ז"ל עמדו לבאר מהו שכתוב 'וייצר' בשני יודין, ואמרו שבא לרמוז על שני יצירות שהיו כלולים ביצירת האדם. בגמרא (עירובין יח.) ביארו דלמאן דאמר אחד כיון שנברא האדם בשני פרצופים זכר ונקבה, או שבא לומר 'אוי לי מיצרי אוי לי מיוצרי'. וכן במדרש נדרש בכמה אופנים ומהם: 'וייצר' שתי יצירות, יצירה מן התחתונים, ויצירה מן העליונים ('ב"ר יד ג.). 'וייצר' שני יצרים, יצר טוב ויצר הרע (שם ד.). 'וייצר ב' יצירות, יצירה בעולם הזה, ויצירה לעולם הבא (שם ה.).

נעמוד על אחדים מדרשות חז"ל הקדושים, אשר ללא ספק נוגעים אנחנו אך בחלקם הנגלה לנו ע"י צדיקי הדורות, ועלינו להתבונן ולהעמיק מאחר ונוגע ביסוד חיינו - יצירת האדם, שבעיקר תולדתו נברא בעבור אותם הדברים הנכללים ביצירתו.

א. יצר טוב ויצר הרע

שכר טוב לכובש את יצרו

שני יצרים יש באדם, ועל ידי שניהם מגיע האדם לידי שלמות, אך עיקר שכר האדם לעתיד לבוא אינו על קיום מצוות עשה, אלא על ההתגברות כנגד היצר הרע המסית את האדם לחטוא והוא עומד כנגדו. כי באמת מן היושר והראוי שיעבוד האדם את בוראו שהיטיב עמו מיום היוולדו, וכמה שיוסיף לקיים מצוות ה' לא יהיה בכך משום תשלום אפילו על אחת מכל טובות ה' עמו, וכמאמר התנא (אבות פ"ב מ"ח) 'אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת'.

אך מלחמת האדם עם היצר הרע בכל עת ורגע, אשר כל יצר מחשבותיו רק רע כל היום, והאדם עומד כנגדו בתחבולות מלחמה להישמר מכל מיני ניסיונות ומכשולים, הוא הנחשב כעינוי וסיגוף גדול, ומחמת כן יחשוב לו הקדוש ברוך הוא כל התגברות על היצר כאילו עשה מצוה בפועל, כמו שאמרו (מכות כג:) כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה, ובזכות כל התגברות על היצר זוכה להמשיך עליו קדושה כאילו קיים

המשך בעמוד הבא

המקדש הוא המקום שממנו נברא העולם, כמו שאמרו (יומא נד:) אבן היתה בקודש הקדשים והיא הנקראת אבן שתיה וממנה הושתת העולם, ופירוש הענין, שעבודת הקרבנות שבבית המקדש היא היסוד שעליו נברא העולם, כי עבודת הקרבנות היא אחת משלושת הדברים שעליהם עומד העולם (אבות פ"א מ"א). וכתב בבאר מים חיים (בראשית א א אות ה) שבית המקדש הוא המחבר את השמים והארץ, בבחינת מה שאמרו (ב"ב עד.) 'היכא דנשקי שמיא וארעא אהדדי', והוא השער המקשר בין העולמות כמו שאמר יעקב אבינו (בראשית כח יז) 'וזה שער השמים', וכל עבודת התחתונים מתעלה דרכו אל העולם העליון, ועל ידי כן מתעורר השפעת השפע מן העליונים לירד דרך אותו השער אל העולם התחתון.

וזהו הרמז בפסוק 'בראשית ברא', שראשית ותחילת הבריאה היה המקום המחבר ביחד את השמים ואת הארץ וזהו בית המקדש. שזה עיקר הבריאה להעלות תמיד נחת רוח מעולם התחתון, ולהמשיך כנגדו שפע ברכה וחיים מן העולם העליון. וזה טעם עבודת הקרבנות בבית המקדש, כי מן המקום הזה שהוא שער השמים ראוי להעלות את הקרבנות לשם שמים.

בריאת האדם ממקום המקדש

והנה כמו שתחילת בריאת העולם היתה ממקום המקדש, כן גם גופו של האדם נברא ממקום המקדש, כמו שאמרו חז"ל (ב"ר יד ח) שהאדם נברא ממקום המזבח שהוא מקום כפרתו, כי על ידי כן יהיה בו יותר כוח להתקיים ולא לחטוא, וגם אם יחטא יזכה לכפרה מכוח המזבח (ראה מהרש"א כתובות קיא.). ולפי הנ"ל יתבאר היטב, שמקום המקדש מחבר את השמים והארץ, והוא מקום מובחר שעפרו זך ונקי, ועל כן משם נברא האדם אשר רוחו מן העליונים וגופו מן התחתונים, ועל ידי כן יהיה יותר קרוב להקב"ה. ובזה יתבאר גם הטעם שהצטוו אברהם אבינו לעקוד את יצחק בנו בארץ המוריה דוקא, כי הוא מקום מסוגל ונרצה בהיותו קרוב לעליונים והוא שער השמים.

רמז על שני יצרים שבאדם, כי על ידי שניהם מגיע האדם לידי שלמות, ועל ידי שמתגבר האדם ואינו הולך בעצת יצרו בזה נשלם רצון כוונת הבריאה, וכמו שהמשילו בזוהר הקדוש את ענין בריאת היצר באדם לזונה שנשלחה על ידי המלך לנסות להחטיא את בנו, וכיון שמתגבר הבן ועומד בניסיון מוסיף המלך עוד לאהוב אותו ומרבה את שכרו.

תיקון היצר על ידי התגברות האדם

ואדרבה בכך שגובר האדם על יצרו הוא מגביה ומרומם את היצר הרע ומשיבו אל הקדושה, ועל ידי כן זוכה היצר הרע להתעלות ולומר שירה לבוראו, כמו שמצינו אצל יעקב אבינו שבשעה שהתגבר על שרו של עשיו ביקש אותו המלאך לומר שירה לפני הקב"ה, כי מיום שנברא העולם לא היה מי שהתגבר על היצר הרע בשלמות כיעקב אבינו, וכיון שכן לא השלים עדיין היצר את שליחותו שהיא לגרום לאדם להתגבר עליו בלב שלם, ורק אחרי שהתגבר עליו יעקב אבינו נשלם תיקונו של המלאך והיה ראוי לומר שירה לפניו יתברך.

ב. יצירה מן העליונים ויצירה מן התחתונים

האדם הוא עיקר ותכלית הבריאה

בבריאת העולם נבראו עליונים ותחתונים, כמו שכתוב 'ברא אלהים את השמים ואת הארץ', ובתיבות 'את השמים' נכללו כל צבא השמים העליונים, ומכל מקום לא האריכה התורה לבאר סדר בריאת העליונים, כי אם צבא השמים הנראים לעין בשר כמו השמש והירח והכוכבים, אבל כל מלאכי מרום לא נזכר סדר בריאתם בתורה, כי באמת האדם הוא תכלית בריאת מעשה בראשית, ומלאכי מרום לא נבראו אלא בגללו ובשבילו, ולכן לא האריכה התורה בסדר בריאתם כדי ללמד אותנו שהאדם הוא העיקר בכל הבריאה והוא חשוב אף מכל העליונים.

בית המקדש מקום חיבור העליונים והתחתונים

נראה לבאר בזה, כי הלא בית

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לגשת ללא אישור
 מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
 עיצוב ועימוד: שוקי קנר